

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției

La data de 20 octombrie 2018, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept („Comisia de la Veneția”) din cadrul Consiliului Europei, întrunită la Veneția în cea de-a 116-a sesiune plenară, a adoptat Opinia nr. 924/2018 asupra amendamentelor la Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legea nr. 317/2004 privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, la solicitarea Comisiei de Monitorizare din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

Principalele probleme analizate au fost următoarele:

- statutul procurorilor și principiile inerente activității acestora;
- scopul controlului ierarhic al procurorilor și rolul ministrului justiției;
- noile proceduri de numire / revocare a judecătorilor și procurorilor de rang înalt;
- noile reguli privind exercitarea libertății de exprimare de către judecători și procurori;
- noile reguli privind răspunderea materială a judecătorilor și procurorilor;
- noua Secție pentru investigarea infracțiunilor din justiție;
- aspect legate de rolul și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii;
- riscul ca judecătorii și procurorii cu experiență să fie determinați să urmeze calea pensionării fără posibilitatea înlocuirii acestora într-un termen scurt sau mediu, diminuându-se astfel eficiența și independența întregului sistem judiciar;
- implicarea serviciilor secrete de informații în activitatea justiției din România.

Principalele recomandări exprimate au fost următoarele:

- reconsiderarea sistemului pentru numirea și revocarea procurorilor de rang înalt, inclusiv prin revizuirea prevederilor relevante din Constituție, în vederea creării condițiilor necesare pentru un proces neutru de numire și revocare, prin menținerea rolului unor instituții precum CSM și Președintele României, astfel încât să poată echilibra influența ministrului justiției;
- eliminarea restricției libertății de exprimare a judecătorilor și procurorilor;
- completarea prevederilor privind răspunderea materială a magistraților prin prevederea expresă a faptului că, în absența relei credințe și/sau a gravei neglijențe, magistrații nu sunt răspunzători pentru o soluție care poate fi reanalizată de o altă instanță; modificarea mecanismului acțiunii de recuperare astfel încât să se asigure că acesta se pune în mișcare dacă și după ce răspunderea magistratului a fost stabilită prin procedura disciplinară;

- reconsiderarea înființării Secției speciale pentru investigarea infracțiunilor din justiție; recurgerea la procurori specializați, dublată de măsuri procedurale eficiente de salvagardare, apare ca o alternativă potrivită sub acest aspect;
- reexaminarea, în vederea specificării mai exacte, a motivelor de revocare a membrilor CSM; eliminarea posibilității de revocare a membrilor CSM prin votul de neîncredere al adunării generale a parchetelor (inclusiv prin petiții);
- identificarea unor soluții care să asigure o participare mai efectivă a reprezentanților societății civile în cadrul CSM;
- abandonarea definitivă a schemei de pensionare anticipată a magistraților, dacă nu se constată că nu va avea un impact negativ asupra funcționării sistemului judiciar;
- asigurarea că măsurile de verificare a magistraților în sensul că nu au colaborat și nu colaborează cu serviciile secrete de informații sunt bazate pe criterii clar specificate și dublate de proceduri adecvate de salvagardare și de un drept de sesizare a unei instanțe judecătorești; identificarea unor modalități de consolidare a supervizării activității serviciilor secrete de informații.

Ulterior, tot la solicitarea Comisiei de Monitorizare din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Comisia de la Veneția a emis Avizul nr. 940/2019 cu privire la ordonanțele de urgență nr. 7 și nr. 12 de modificare a legilor justiției, prin care a reiterat criticile formulate în avizul precedent, constatând „că elementele cele mai problematice ale reformei din 2018, identificate în avizul din octombrie 2018, fie au rămas neschimbate, fie au fost agravate”. Dintre acestea, Comisia a pus accent, în mod deosebit, asupra soluțiilor legislative care vizează înființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, considerând că „aceasta riscă să constituie un obstacol în calea luptei împotriva corupției și a criminalității organizate”, precum și asupra celor referitoare la numirea procurorilor de rang înalt, cu privire la care a recomandat „elaborarea unui sistem de numire care să confere Secției de procurori a CSM un rol cheie și proactiv în procesul de numire a candidaților în funcții înalte de conducere în cadrul sistemului Ministerului Public”.

Modificările operate asupra legislației din domeniul justiției au făcut, de asemenea, obiectul analizei Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, care, în urma solicitării formulate de Asociația Forumul Judecătorilor din România, a emis, în data de 25 aprilie 2019, un aviz [CCJE-BU(2019)4] referitor la situația independenței justiției din România.

Principalele recomandări au fost următoarele:

- eliminarea posibilității revocării membrilor aleși din CSM printr-un vot de neîncredere al adunărilor generale ale instanțelor;
- creșterea rolului reprezentanților societății civile în activitatea CSM;
- reformularea dispozițiilor referitoare la răspunderea materială a judecătorilor;
- desființarea secției speciale separate pentru infracțiunile comise de judecători;
- eliminarea dispozițiilor prin care se restrânge dreptul la liberă exprimare al judecătorilor.

Nu în ultimul rând, Comisia Europeană și-a exprimat, în repetate rânduri, convingerea că modificările aduse legilor justiției în perioada 2018-2019 marchează o veritabilă involuție față de cele constatate prin evaluările realizate în cadrul mecanismului de cooperare și verificare în anul 2017. Astfel, prin Raportul MCV din noiembrie 2018 a recomandat suspendarea imediată a punerii în aplicare a legilor justiției și a ordonanțelor de urgență subsecvente și revizuirea legilor justiției, ținând seama pe deplin de recomandările formulate în cadrul MCV, precum și de recomandările Comisiei de la Veneția și ale GRECO.

Ca urmare a faptului că nu s-a dat curs acestor recomandări, prin Raportul MCV din octombrie 2019, Comisia și-a exprimat regretul pentru faptul că „România nu a pus în aplicare recomandările formulate în noiembrie 2018, care erau în deplină concordanță cu pozițiile exprimate de celelalte instituții ale UE în această privință,” și a învederat că „recomandările respective trebuie puse în aplicare dacă se dorește repunerea procesului de reformă pe calea cea bună și reintrarea pe traiectoria încheierii MCV.”

Scopul prezentei propuneri legislative este acela de a implementa în mod corect și coerent recomandările organismelor internaționale antemenționate, prin modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, a Legii nr. 317/2004 privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a Legii nr. 242/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției.

În numele inițiatorilor:

Ilie-Dan Barna – Deputat USR

Stelian Ion – deputat USR

Silviu Dehelean – deputat USR

George-Edward Dircă – Senator USR

LISTA SUSȚINĂTORILOR A PROPUȘERII LEGISLATIVE - LEGE PENTRU
MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA UNOR ACTE NORMATIVE ÎN
DOMENIUL JUSTIȚIEI

NR.	DEPUTAT	SEMNATURĂ	PARTID
1.	BARNA ILIE-DAN		USR
2.	BENGA TUDOR-VLAD		USR
3.	BOTEZ MIHAI-CĂTĂLIN		USR
4.	BULAI IULIAN		USR
5.	CHICHIRĂU COSETTE-PAULA		USR
6.	COSMA LAVINIA-CORINA		USR
7.	DAN NICUȘOR-DANIEL		Afiliat USR
8.	DEHELEAN SILVIU		USR
9.	DRULĂ CĂTĂLIN		USR
10.	DURUȘ VLAD-EMANUEL		USR
11.	ARȘU ALIN-IONUȚ		USR
12.	ION STELIAN-CRISTIAN		USR
13.	IURÎȘNIȚI CRISTINA-IONELA		USR
14.	LUPESCU DUMITRU		USR
15.	MOȘTEANU LIVIU-IONUȚ		USR
16.	NĂȘUI CLAUDIU-IULIUS-GAVRIL		USR
17.	POP RAREȘ-TUDOR		USR
18.	POPESCU NICOLAE-DANIEL		USR
19.	PRISNEL ADRIAN-CLAUDIU		USR
20.	PRUNĂ CRISTINA-MĂDĂLINA		USR
21.	RĂDULESCU DAN-RĂZVAN		USR
22.	RODEANU BOGDAN-IONEL		USR
23.	SEIDLER CRISTIAN-GABRIEL		USR
24.	STANCIU-VIZITEU LUCIAN-DANIEL		USR
25.	UNGUREANU EMANUEL-DUMITRU		USR
26.	VLAD SERGIU-COSMIN		USR
27.	ZAINEA CORNEL		USR
28.			
29.			
30.			

LISTA SUSTINĂTORI AI PROPUȘIERII LEGISLATIVE - LEGE PENTRU
MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA UNOR ACTE NORMATIVE ÎN
DOMENIUL JUSȚIEI

NR.	SENATOR	SEMĂTURĂ	PARTID
1.	ALEXANDRESCU VLAD-TUDOR		USR
2.	COLIBAN ALLEN		USR
3.	DINICĂ SILVIA-MONICA		USR
4.	DINU NICOLETA-RAMONA		USR
5.	DIRCĂ GEORGE-EDWARD		USR
6.	FĂLCOI NICU		USR
7.	GHICA CRISTIAN		USR
8.	GOTIU REMUS-MIHAI		USR
9.	LUNGU DAN		USR
10.	MARUSSI GEORGE-NICOLAE		USR
11.	MIHAIL RADU-MIHAI		USR
12.	PRESADĂ FLORINA-RALUCA		USR
13.	WIENER ADRIAN		USR
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			